

Háttérintézményi szerepvállalás és lehetőségek a hazai természetvédelemben;

Mire jó a gyakorlatban megszerzett tudás?

Danyik Tibor

osztályvezető

Természetmegőrzési és Ökológiai Osztály

.....ahány ország, annyi féle természetvédelem.

Más a .....

- természetvédelmi kezelő
- természetvédelmi területek tulajdon viszonyai
- természetvédelmi kezelést végző szervezetek finanszírozása
- hatósági jogkör címzettje

Természetvédelmi háttérintézmények külföldön,

- sok esetben hatósági jogkör
- ellenőrzési szerepvállalás a természetvédelmi kezelők felé

.... Magyarországon.

- Nemzeti Környezetügyi Intézet (*NeKI*) 2012.01.01-2015.06.30.
- központi és (12) területi szervek

Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet (NAKVI)

Vidékfejlesztési és MNVH
feladatok

Képzési és Szaktanácsadási
feladatok

Nemzeti Környezetügyi Intézet (NEKI)

Környezet- és természetvédelmi
feladatok

Vízügyi feladatok

Herman Ottó Intézet

Környezetügyi és
természetvédelmi feladatok

Értéktárak, tájfenntartási
feladatok

Képzési feladatok
Közösségi feladatok

Főigazgató

Szervezési és Koordinációs Igazgatóság

szervezetfejlesztés   kommunikáció   rendezvényszervezés

Főigazgatóság

Titkárság   Humánpolitika
Belső ellenőrzés   Minőség- és környezetirányítás

Természetmegőrzés, Tájfenntartás és Közösségi Fejlesztések Igazgatósága

Tájegyüttműködésért, Zöldgazdaság-fejlesztésért, és Ökoturizmusért felelős Osztály

Közösségi Fejlesztésekért és Értéktárakért felelős Osztály

Természetmegőrzési és Ökológiai Osztály

Környezetügyi Igazgatóság

Környezetstratégiai Osztály

Hulladék-gazdálkodási és Közszolgáltatási Osztály

Környezetértékelési Osztály

Kiemelt Programok és Fejlesztések Igazgatósága

Kutatás-fejlesztési és Informatikai Osztály

Kiemelt Programok és Nemzetközi Kapcsolatok Osztálya

Pályázatkezelési Osztály

Képzési Igazgatóság

Szak- és Felnőttképzési Osztály

Kiadói és Dokumentációs Osztály

Gazdasági Igazgatóság

Tervezési és Forráskoordinációs Osztály

Számviteli Osztály

Üzemeltetési Osztály

Jogi és Igazgatási Osztály

A Herman Ottó Intézet a Földművelésügyi Minisztérium környezetügyi – **nem hatósági** – háttérintézménye. Elsődleges feladata a **szakpolitikai döntések tudományos megalapozása**.

Új szervezeti egység a Természetmegőrzési és Ökológiai Osztály:

- feladata a **természeti értékek** és természetvédelmi oltalom alatt álló területek monitorozásának szakmai segítése (pl. protokollok)
- botanikai, zoológiai kutatásokhoz kapcsolódó, a természet védelméhez szükséges **országos adatgyűjtés** végzése, **értékelése** (NNmR)
- részt vesz a természetvédelem **vizes élőhelyekkel** kapcsolatos feladatainak ellátásában
- szerepet vállal az **inváziós fajok** elleni küzdelemben
- **katalizáló** az egyes szakterületek között
- szakmailag és technikailag támogatja az **ex lege védett** künhalmok és földvárak országos nyilvántartásával
- **kapcsolatot tart** a kutatóintézetekkel, és egyetemekkel, **megteremti a kapcsolatot** a természetvédelem civil, kutatói és állami része között

Természetmegőrzés, Tájfenntartás és Közösségi Fejlesztések Igazgatósága

Tájegyttműködésért, Zöldgazdaság-fejlesztésért, és Ökoturizmusért felelős Osztály
Közösségi Fejlesztésekért és Értéktárakért felelős Osztály
Természetmegőrzési és Ökológiai Osztály

- Közreműködik a komplex **tájfejlesztéssel**, táji együttműködésekkel, tájfenntartással, környezeti szemléletformálással
- Részt vesz a **tájba illő gazdálkodási formák és a tájvédelmet** szolgáló együttműködések ösztönzésében, módszertani támogatásában
- Közreműködik az **Országos Barlangnyilvántartás** adatainak felvételében és feldolgozásában
- Részt vesz a **tájérték-kataszterek** helyi közösségek általi fejlesztésének módszertani kidolgozásában
- Elősegíti a **helyi közösségek természeti** és kulturális értékei felismerésének, felmérésének és megőrzésének folyamatát

Környezetügyi Igazgatóság

Környezetstratégiai Osztály

Hulladék-gazdálkodási és Közszolgáltatási Osztály

Környezetértékelési Osztály

- ellátja az Országos Környezeti Kármentesítési Programmal kapcsolatos országos jelentőségű szakmai feladatokat,
- részt vesz a környezet- és természetvédelmi ágazati koncepciók szakmai megalapozásában; véleményezi a kiemelt térségre és a megyére készülő területfejlesztési koncepciót és programot;
- a környezetügyi szakterületi feladatok ellátását támogató hatástanulmányokat, vizsgálatokat végez, jelentéseket készít, illetve alapozó kutatási tevékenységeket koordinál és monitoroz;
- gondoskodik a környezet állapotának és használatának figyelemmel kísérése céljából működtetett monitoring rendszerek szakmai támogatásáról, az adatok megbízhatóságának növeléséről;

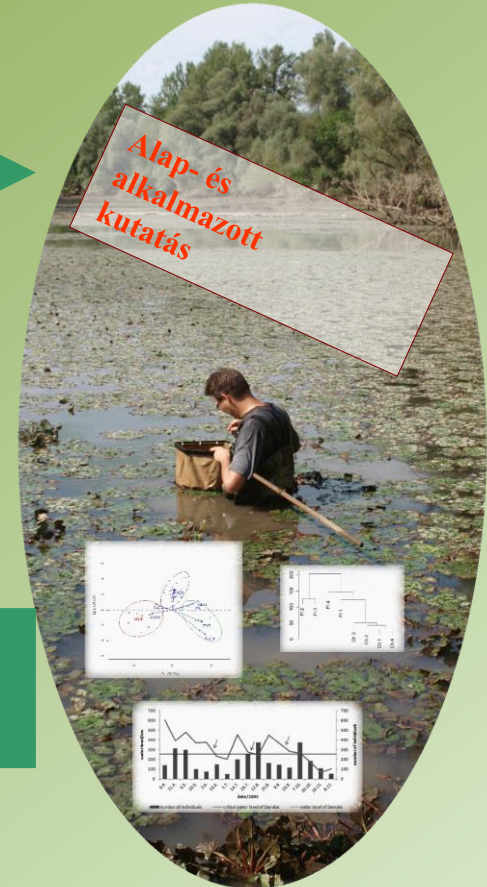
Kutatások és a gyakorlati természetvédelem kapcsolatrendszere

Természetvédelem által
indukált alapkutatás

HOI

Alapkutatás által segített
természetvédelem

Mire jó a gyakorlatban megszerzett tudás?

Alkalmazott kutatások szerepe
egy faj természetvédelmi
gyakorlatában:

Atracélcincér (*Pilemia tigrina*)

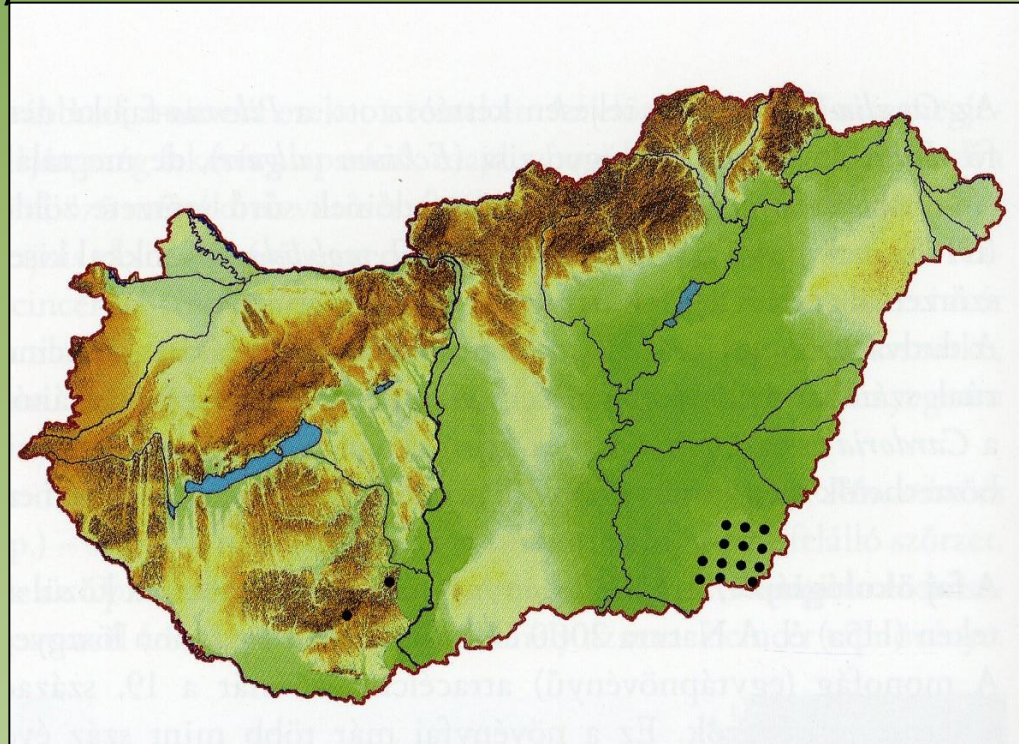
Atracélcincér /*Pilemia tigrina*/

Magyarországon fokozottan védett faj
(13/2001. (IV. 9.) KöM rendelet)

Közösségi jelentőségű állatfaj
Élőhelyvédelmi irányelv II.,
IV. függelék

**Az országos állomány 98 %-a a Körös-
Maros Nemzeti Park Igazgatóság
működési területén !**

2% DDNPI (???)

Élőhelyek, veszélyeztető tényezők

Fajjal kapcsolatos szakmai anyagok

Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer
populáció szintű monitorozásra jelölt faj
MERKL & KOVÁCS (1997)

Fajmegőrzési terv
KOVÁCS (2004)

A faj elterjedését vizsgáló kutatások
CSATHÓ (2006, 2007)

Körös-Maros Nemzeti Park Ig. által végzett
kutatások
DANYIK (2009, 2010, 2011, 2012)

Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon
HARASZTHY (2014)

KvVM Természetvédelmi Hivatal
FAJMEGŐRZÉSI TERVEK

Atracélcincér
(*Pilemia tigrina*)

2004

Fajmegőrzési programok tervezése:

- Archív adatok gyűjtése, fajjal kapcsolatos alapinformációk szintetizálása (életmenet, fejlődésbiológia, élőhely preferencia, dtb....)

Kérdések megfogalmazása: Rajzási periódus?
Élőhely preferencia? Minimális élőhely szükséglet?
Fejlődésbiológia? Terjedési potenciál?

- Veszélyeztető tényezők feltárása
- Mintavételi metodika (protokoll) kidolgozása
- Kutatás
- Értékelés, természetvédelmi beavatkozások kidolgozása, elindítása
- Monitoring

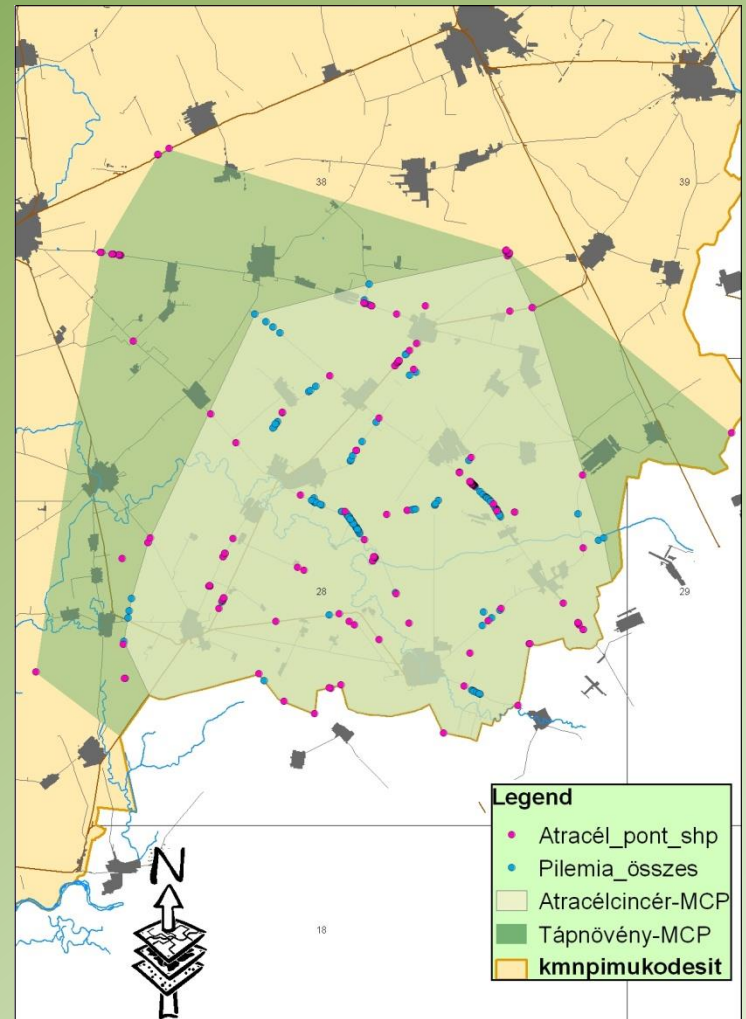
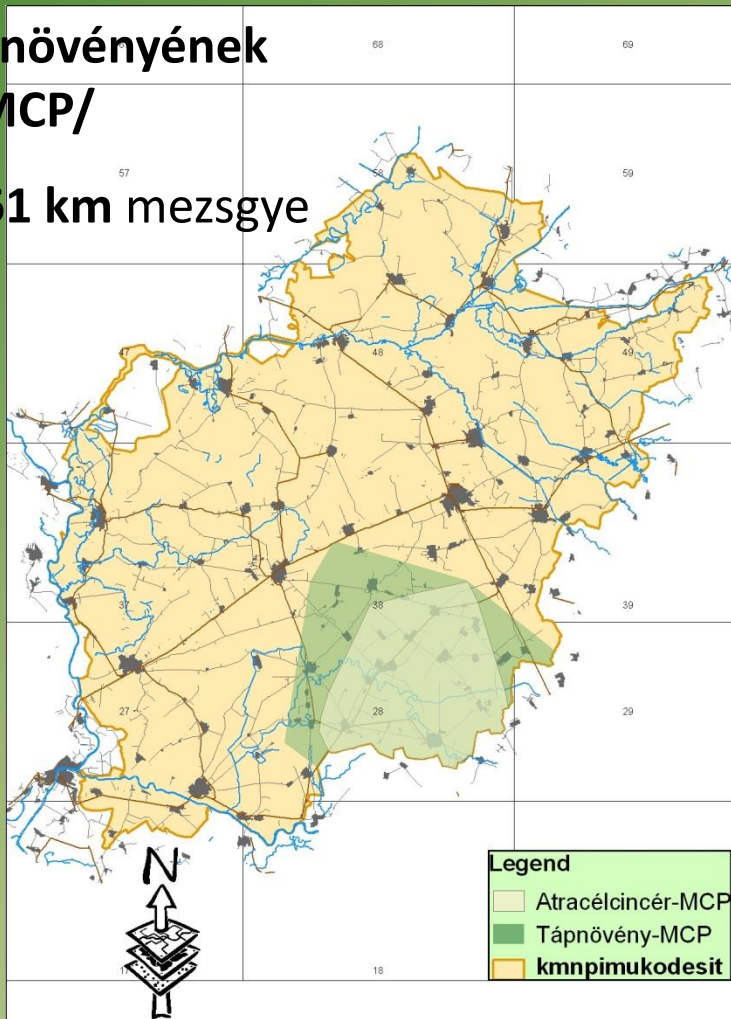

A faj elterjedésének meghatározása a KMNPI működési területén

a bogár és tápnövényének
 elterjedése /MCP/

2009/2011: **161 km** mezsgye
 lejárása

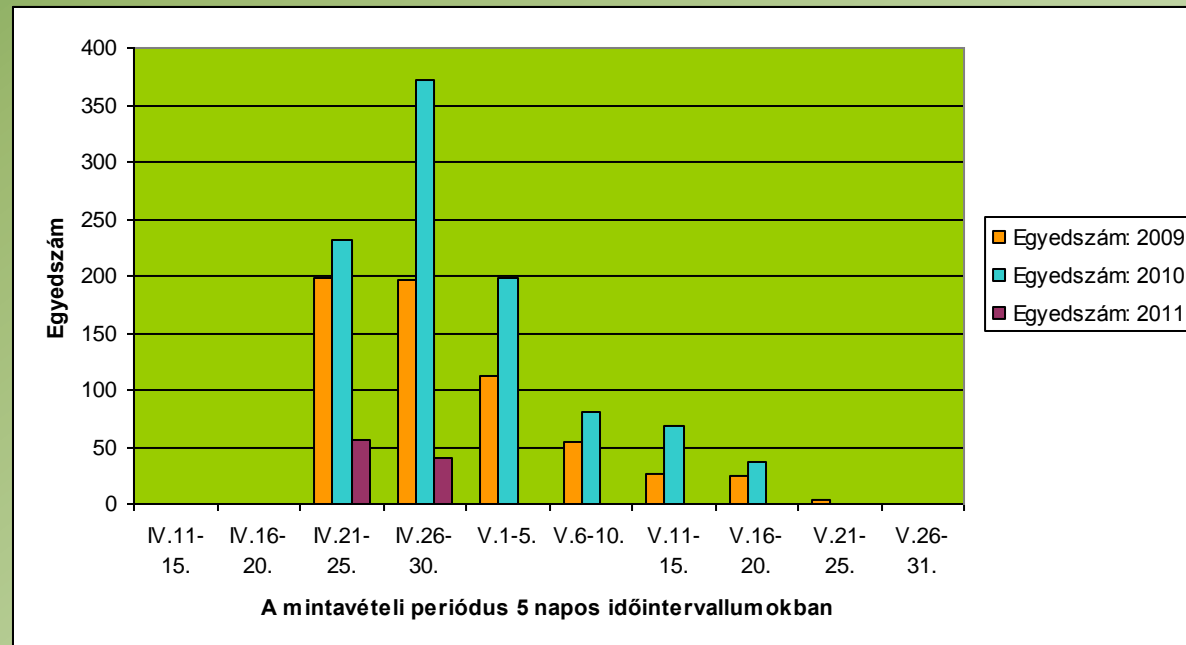

Fenológiai vizsgálat (...időben és térben)

Jelölés: - hely és idő specifikus
 - nem egyedi jelölés

Kiértékelés:

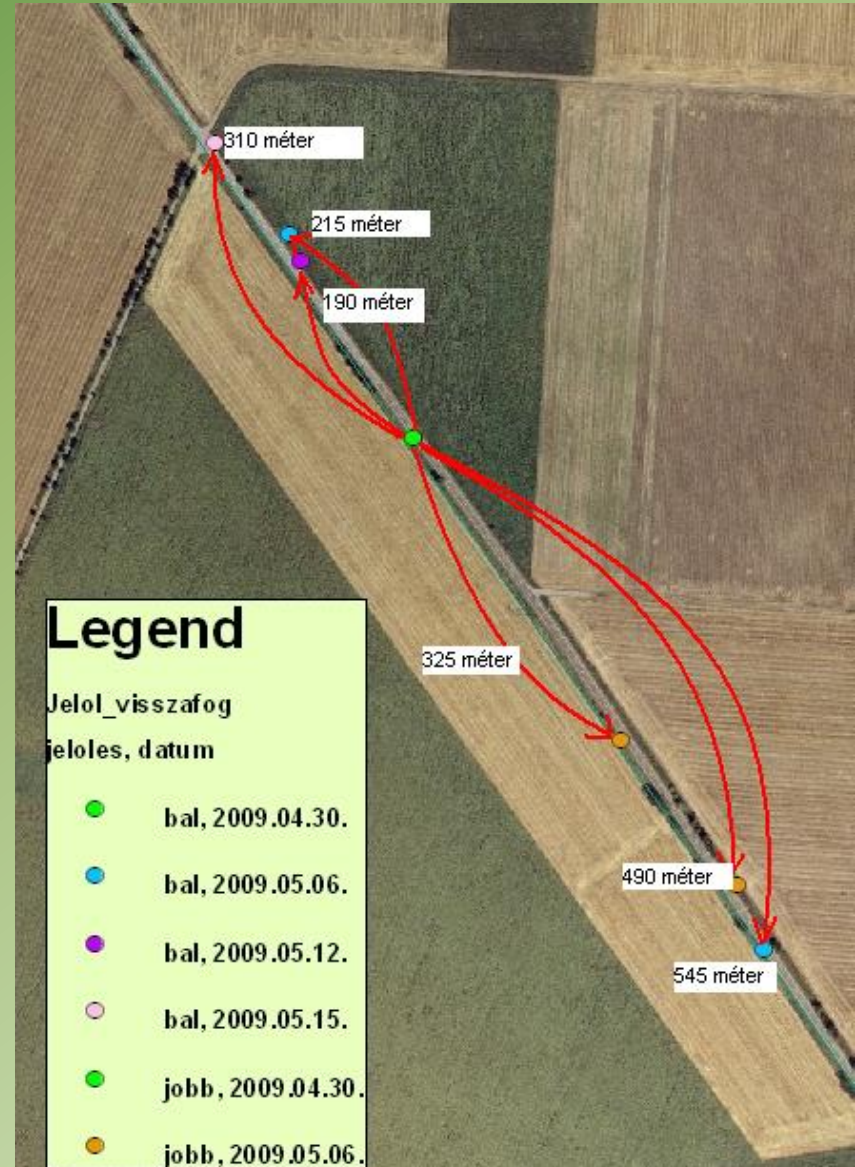
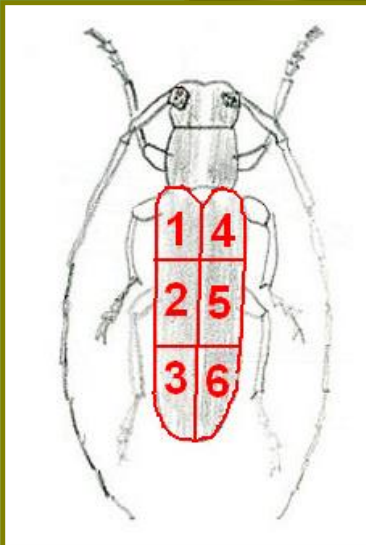
- populáció méret: Bailey-féle háromszoros fogás
- rajzásdinamika

Terjedési képesség?

- Lehetőségek: - áttelepítés
- zöldfolyosók fejlesztése
  - új élőhelyek kialakítása /diszperziós képesség, kolonizálás/
  - metapopulációs hálózat értékelése

Fejlődésbiológia vizsgálata:

Konzervációs szempontból nélkülözhetetlen információk – ideális kezelés meghatározása

Fejlődésbiológia vizsgálata:

1 tápnövényben 3-7 pete – csak 1
lárva/gyökér

1gyökér/több szár – akár 20 pete

A tápnövény tőszámából becsülhető a populáció mérete

Június elejével kezdenek kikelni a lárvák (még
sok pete)

Június 15-re már volt lárva, ami elérte a
gyökeret

Június 20 után a gyökérben rágtak:

Kezelés szempontjából fontos információ!

Eddig tart a kutató munkája !

Aktív fajvédelem; a természetvédelmi kezelő feladata és felelőssége!

- Élőhelyek védelem alá helyezése
- Élőhelyek kezelése, fejlesztése
- Lakosság informálása
- Tulajdonosokkal és kezelőkkel történő egyeztetés

Mire jó a gyakorlatban megszerzett tudás egy háttérintézményben?

- Szakmai hozzáértés és kompetencia
- Terepi módszerek ismerete, gyakorlati megvalósítás
- Szakmapolitikai igények ismerete
- Szerteágazó szakmai kapcsolatrendszer
- Adatelemzésnél a fals adatok észrevétele
- Tapasztalatok az egyes fajok és ökológiai rendszerek terén (... specialisták)

- Olykor erős szubjektivitás
- Néha lokális gondolkodás

**Köszönöm Megtisztelő
Figyelmüket !**

Kapcsolat: danyik.tibor@hoi.hu

